

Hugleiðingar um Mourentius Viðstein

Á summarstevnunni hjá Javnaðarflokkinum í Trongisvági hevði Jákup Lindenskov, fyrrverandi ting- og landsstýrismaður hugleiðingar um annan av fyrstu tingmonnum Javnaðarflokksins:

Nakrar dagar fyri Ólavssøku spyr Eyðolv, floksskrivarin, um eg vildi hava nakrar hugleiðingar á stevnuni her Suðuri um Mourentius Viðstein, fyrsta tingmanni okkara í Suðurstreymi. Mourentius var valdur á ting fyrstu ferð 23. januar 1928 og sat í tinginum til 28. januar 1936. Hann var fyrsti formaður Javnaðarflokksins og sat formaður fyrstu 5 árin til 1934. Eisini var hann blaðstjóri av „Føroya Social-Demokrat“, sum blaðið tá kallaðist, frá útkomudegnum 24. mai 1927 til 1. november 1932. Tað eg sigi um Mourentius Viðstein verða brot, øðrvísi dugi eg tað ikki; øvisekið hansara Mour-entiusar vóru ikki sørt brotspartar og lutir.

Hugsjónarmaður var Mour-entius, ikki at hann gekk frá politisku grundhugsjónum sínum, meira, at hann í yrkadegnum, mátti seta kós, sum ikki beint var hon sum ráði á borgini.

Árin, Mourentius var blaðstjóri av Føroya Socialdemokrat, mál-gagni Javnaðarflokksins, vóru á ymiskum hátt krevjandi og tyngri enn flestu vamaðust; hann var av tí gamla slagnum blaðmaður og mæi vitandi autodidaktur prentari, hann hevði ábyrgdina av rakstri-num, var eisini tingmaður og harvið maðurin, fólk leitaðu til, var okkurt áfátt - og so er lætt at skilja, at persónsviðurskifti ofta vóru tyngjandi. Hetta er alt í teim-um korgu 30'árunum.

Tað var uppgávan hjá Mour-entiusi, at blaðið gekk, eisini figgj-arlaga. Í hesum trupla arbeiði, sum tað eisini tá var at fáa blað at bera seg, var óivað meira enn nakar kundi at krevja av manni.

Serliga tá vit hava í huga tað tungarbeiði, tað er at fáa undir-tøku til boðberan við hugsjónum hjá arbeiðarrørsluni.

1. november 1932 leggur Mour-entius blaðstjórararvðið frá sær. Hann hevur óivað líftan tjans til annað lønandi arbeiði, hóast hann var tingmaður til lögtingsvalið januar 1936. Løgtingssamýning-in tá var kr. 600 fyrri árið.

At Mourentius hevði ætlanir um at halda fram í politikki, ivast eg ikki í. Í juli 1933 kom tíðarrit við

heitinum KYNDIL, tíðarrit um samfelagsmál, vinnu- og mentan-armál. Ritstjóri M. S. Viðstein. Tilfarið er mest úr stríðssøgu ar-beiðaranna, um Karl Liebknecht, Rosu Luxemburg, Claru Zetkin, stevnuskrá Javnaðarmanna. At Mourentius ætlar okkurt er ivaleyst. Bert hetta eina nummar kom, so neyvan hevur gingið sum ætlað.

Mourentius er biðin at arbeiða á prentsmiðjunum hjá Dagblaðnum í 1936 og var hann pennurin í mentanarliga innieggnum, Nýtt Land, kríggjandi mundi steðgað hesum tiltaki. Í blaðtjóm Dagblaðsins er hann frá 13. mai 1947. Politiska pennin í Dagblaðnum fór hann ongan tíð.

Mourentius var bergtikin av ar-beiðararørsluni frá ungum árum, undangongumaður og virkin í før-oyksu fakfelags-rørsluni. Hann var heiðurslimur í Føroya Arbeid-arafelag.

Um skaldskap, um Mourentius sum rithøvunda og yrkjarar er skrivað í bókini „Horvmar Havn-armyndir“, sum Martin Næs rit-stjórnaði í 1983, tann partin fari eg tí ikki at greina.

Leiti aftur í krígsárinum fram til áleið 1950.

Mourentius og pápi hittust javn-an har í brekkuni vit búðu, Dag-blaðsbrekkuni og var tað altíð okk-urt rátið. Losjufelagir vóru teir; men Mourentius var annað enn maðurin sum knuggaði niðan brekkuna hvønn dag. Á Heys-breyt var hann á prentsmiðjunum og har setti hann upp - sum tað eitur á prentaramáli, manga yrk-ingina, søguna og frásagnir sínar. Mongu stubbarnir í blaðnum um fólk og hendingar vóru eisini úr hansara penni.

Onkran góðveðursdagin vit koma oman úr Hoyvík møta vit Mour-entiusi, steðgað verður á, teir práta leingi. Soleiðis var, tá teir hittust. Tá visti eg eyðvitað lítið um tað, teir høvdu ella høvdu havt felags sum floksfelagar.

Í bókini „Horvmar Havn-armyndir“ sigur Martin Næs, at Mourentius „var ein av høvuðs-stuðlunum í Ungmannadeildini hjá Losjuni í Havn, og eisini her

tók hann serstakliga undir við teimum altjóða sosialistisku tank-unum“. Havi hugsað um tað, hann her sipar til - og slútti mær til, at hann við sangum sínum og lögum hann setti til, brúkti tey hjá ar-beiðararørsluni - fekk kanska ljóð fyrri dreymahugsjónar-hugsanum sínum. Vil onkur kunna seg meira, so eru nógvir av sangnum hjá Mour-entiusi í Felagssangbókini, sum fæst í bókaúðunum. Fleiri av sangum hansara og lög eru úr filmum undir kríggnum, sum ofta gingu langi, tí tað var ikki sum fótur í hosi tá, at senda filmir millum lond.

Mourentius hevur altíð havt gott orð á sær millum javnaðarfólk í Havn. Hóast hann fór úr flokk-inum, vóru tey góð við hann. Tað, vit vita frá teim eldru, var, sum skiltu tey hann, og tú vart ongan tíð varur við ójavna millum tey gomlu í felagnum og Mour-entius, meira, at tey vóru hørm um brotið.

Vánaligu tíðirnar í 30unum, at standa fyrri prentsmiðju og blað-útgávu og skipa fyrri fyrirkuni hevur verið mikið krevjandi av einsamallum manni, húsin misti hann, prentsmiðjan fór somuleið-is.

Dreingjaárin var eg javnan á Dagblaðsprentsmiðjunum. Spenn-andi tímar, tá leið móti kvøldi. Millum manningina var Mour-entius, sonurin Óla Bjørn, Doffa, Jeis Dam Jacobsen. Mour-entius mest á skrivstovu, skrivaði og læs korrektur og gekk hann nógv upp í, at blaðið var vakurt uppsett. Tá blaðið kom úr svørtu, skuldi tað fálstað, leggja saman. Undir hes-um arbeiði var prátið og Mour-entius kundi vera hittinorðaður. Onkur spyr, hví Kvívíks-Tummas mundi flagga í dag. „Kvívíks Tummas“, heldur Mour-entius fyrri, „tað skal eg so væl siga, hann flaggar fyrri hvørjari dunnu“. Flaggstongin hjá Kvívíks Tummasi sást um alla Havnina, var okkurt serligt var á vási fór Merkið í húna hátt við signalflognum. Hetta var í teirri tíðini, tá tað, at siga tilfikt um ein sum Kvíkstummas var djarvt sagt, tí hann var trolarskipari og loys-ingarmaður.

Mourentius gjørdi lítið um seg

Mourentius Viðstein var annar av fyrstu tingmonnum Javnaðarflokksins. Hann varð valdur á ting í 1928 og sat á tingi til 1936

á politiskt, tað eg minnst, hann skrivaði um ymisk viðurskifti, hann yrkti, hann setti eisini sín dóm á samfíð sína við hugleið-ingum sínum og musikalska kynstri sínum. Hugaður, sum hann var, tá tað var at dugna ungdomi-num. Manga yrkingina gjørdi hann til veitslur, stevnur, upplest-ur. Hann var røðarin við tí góða orðinum, sum fekk ungdomin at trína fram, røða, syngja, lesa upp. Seinasta almenna røða hansara mundi vera á Vaglinum 1. mai 1962. At hann var fakfelags-maður burturav, tað vistu øll.

Lítilátni merkti mannin í allari medferð hansara, sum røðari var hann heitur og eggjandi.

Mourentius Viðstein var verjin hjá tí minni menta, hetta var reyði tráðurin í skrivning hansara. Hann gjørdi vart við hendingar og til-burðir, segði so meistarliga frá, ofta um tilfikt, sum onnur lítið góvu sær far um, hann peikaði á órættvísina, forfjónaðu vinna sam-kenslu hansara.

Virðing og sorgblídni hvílir ofta yvir tí, sum farið er. Tey seinni árin sært tú Mour-entius við putti í hond, síðum frakka og undir keppi, sum ein Lenin, hugsunar-saman. Mildur, tað kenna vit í mongu yrkingum og songum hansara, eitt nú, tá hann kvøður um sólina, stjórnmurnar, kirkjuklokkurnar - og undir øllum hvílur friðsemi og yndi:

*Sól til viðar rann og dagur úti er -
og hin fyrst stjórna tendrast móti nátt.
Yvir heiðar fuglur syngjandi nú fer,
kirkjuklokkur ljóða hugnaligt og hátt.
Tær í øldir hava ljóðað sum í dag,
tíðartonnin ikki broytti teirra lag.
Tað er hugnaligt í haga og á jørð,
og í hesum friði droymi eg um teg.
So við og við - lið um lið
sessast tvey at njóta sælan náttarfrið.
Skjótt ótaldar stjórnu skráða loftið blátt,
og tær túsund stjórnu veittra: „góða nátt“*

Eftir summarstevnu á Tvøroyri næstseinasta vikuskiftið, har P. M. Dam og Mour-entius Viðstein vóru heiðraðir, var eisini kransur lagdur á grøvina hjá Mour-entiusi Viðstein í nýggja Kirkjugarði í Havn. Á myndini stiggast umboð fyrri Javnaðarflokkin saman við við börnunum hjá Mour-entiusi, Óla Bjørn Viðstein, Marthu Hentze og syni hennara

